

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«ЛІДЕРСТВО В ОРАНІЗАЦІЯХ»
Кафедра юридичної психології

Статус дисципліни – вибіркова
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти – магістр
Форми здобуття вищої освіти – заочна
Мова навчання – державна
Навчальний рік – 2025-2026
Форма підсумкового контролю – залік

Охріменко Іван Миколайович

доктор юридичних наук, професор

Профайл викладача:

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=bawVT7UAAAAJ&hl=ru&authuser=1>

Сняткова Тетяна Миколаївна

доктор філософії, доцент

Профайл викладача:

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=ldtArKIAAAAAJ>

Контактний телефон

Електронна адреса

Розклад навчальних занять

Консультації

Тел.: 520-08-89

E-mail: k015@naia.kiev.ua

Робоче місце: пл. Солом'янська, 1, каб.
529

Очні:

(відповідно до графіка консультацій
науково-педагогічних працівників кафедр
з 14:00 до 16:30

Онлайн:

електронною поштою, пн-пт з 9:00 до
16:00

Сторінка дистанційного курсу

<https://dn.navs.edu.ua/course/view.php?id=1668>

1. Стислий опис навчальної дисципліни

Дисципліна «Лідерство в організаціях» вивчає основні психологічні підходи і концепції лідерства в організації, закономірності та соціально-психологічні механізми становлення лідера, особливості організаційного лідерства та визначення відмінностей цієї форми лідерства від менеджменту, керівництва, лідерства в малих групах, політичного лідерства, а також психологічні аспекти розвитку лідерських якостей особистості, рушійні сили та умови розвитку особистості успішного лідера організації; наукові основи проектування систем відтворення лідерів організації; основні напрямки і завдання психологічного супроводу розвитку лідера організації.

Практичні проблеми лідерства в організаціях тісно пов'язані з проблемами психології управління виробничими та соціальними структурами. Значення лідерства в розвитку суспільства незалежно від часу та історичних подій важко переоцінити. Жодна організація, соціальна структура чи суспільство в цілому не можуть без нього ефективно функціонувати. Гідні лідери, які можуть задавати правильний напрям, забезпечувати колективну діяльність, спонукати людей з цілковитою віддачею до праці, завжди необхідні у всіх галузях та сферах життя. Тому, безумовно, вивчення поставленої проблеми є надзвичайно важливим завданням сьогодення.

2. Мета та цілі навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Лідерство в організаціях» є формування наукового світогляду та оволодіння психологом-практиком знаннями щодо визначення поняття, сутності лідерства як ключового елементу інноваційного процесу та розвитку організації; вимог до сучасного лідерства; поведінкових та ситуаційних теорій лідерства; ролі лідера в організації як соціальної інституції; специфіки прикладних досліджень та реальних можливостей психології в формулюванні практичних рекомендацій щодо розвитку лідерського потенціалу керівника організації, здатного професійно та ефективно впроваджувати зміни та новації у професійну діяльність.

Теоретичні знання та практичні вміння, засвоєні в процесі вивчення дисципліни «Лідерство в організаціях» сприяють формуванню у студентів професійно важливих якостей особистості психолога.

Основним завданням вивчення дисципліни «Лідерство в організаціях» є створення умов для опанування здобувачами вищої освіти знань, вмінь та навичок практичного розв'язання загальних наукових проблем, пов'язаних із формуванням знань про соціально-психологічну природу лідерства; аналіз шляхів і засобів впливу на механізми становлення лідера; дослідження управлінських відносин і стилю керівництва в організації; впровадження соціально-психологічної діагностики лідерських якостей; консультування та надання психологічної допомоги у розвитку лідерського потенціалу.

3. Формат навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна «Лідерство в організації» проводиться в заочному форматі, має чітку структуру, завдання і систему оцінювання.

4. Результати навчання.

На рівні знань здобувачі вищої освіти мають засвоїти:

- ✓ теоретико-методологічні засади дисципліни «Лідерство в організаціях»;
- ✓ теоретичні та практичні аспекти лідерства;

- ✓ сутність ефективного лідерства, актуальні проблеми і вимоги до сучасного лідерства в організації,
- ✓ соціально-психологічний зміст, умови та засоби оптимізації управління організацією;
- ✓ особистісні якості сучасного лідера та шляхи їх розвитку;
- ✓ принципи формування професійної команди, орієнтованої на результат.

На рівні навичок і вмінь здобувачі вищої освіти мають:

- ✓ застосовувати отримані знання в практичній діяльності;
- ✓ здійснювати соціально-психологічний аналіз стану управління організацією;
- ✓ здійснювати вивчення соціально-психологічних явищ, виявляти чинники, що мають найбільший вплив на формування та розвиток лідерських якостей;
- ✓ на основі вивчення особливостей лідерства розробляти рекомендації щодо оптимізації процесу управління організацією.
- ✓ 4.1. Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти:

Інтегральна компетентність:

- ✓ Здатність вирішувати складні завдання та проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення дослідження та (або) здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

Загальні компетентності:

- ✓ ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ✓ ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ✓ ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ✓ ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- ✓ ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ✓ ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні компетентності:

- ✓ СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.
- ✓ СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.
- ✓ СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.
- ✓ СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.
- ✓ СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.
- ✓ СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

Мова навчання: українська мова.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у науково-педагогічних працівників кафедри юридичної психології, які безпосередньо проводять заняття, або звернувшись з письмовим запитом на

електронну пошту за адресою k015@naia.kiev.ua

5. Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	4 год.
семінарські заняття / практичні	4/6 год.
самостійна робота	76 год.

6. Ознаки навчальної дисципліни:

Рік викладання	семестр	спеціальність	рік навчання здобувачів вищої освіти	Нормативний/вибірковий
2025-2026	2	Психологія	1 МАГ	вибірковий (В)

7. Пререквізити: Психологія управління, Комунікативна діяльність в публічному управлінні, Публічне адміністрування, Управління змінами та впровадження інновацій.

Постреквізити: Кадровий менеджмент та сучасні технології роботи з персоналом, Психологічні основи комунікації в організаціях, Стратегічне управління людськими ресурсами.

8. Технічне та програмне забезпечення/обладнання. Проведення занять з використанням мультимедійної установки, що надає ілюстративності під час висвітлення окремих прикладних аспектів психологічного супроводження лідерства в організаціях.

9. Політика курсу. Дисципліна сформована та викладається відповідно до вимог Положення про академічну доброчесність у Національній академії внутрішніх справ, яке було розроблено на основі українського та світового досвіду етичної нормотворчості. Даний документ затверджений Вченою радою Національної академії внутрішніх справ (протокол № 5 від 27.03.2018) та введений в дію наказом ректора Академії (наказ № 422 від 30.03.2018). Згідно його положень члени (курсантської) студентської спільноти у своїй діяльності

керуються нормами та правилами етичної поведінки та професійного спілкування, зважають на принципи, цінності, норми, правила та умови дотримання академічної доброчесності.

10. Схема навчальної дисципліни

Тема заняття, кількість годин план заняття, тези	Вид навчального заняття	Необхідне обладнання	Ресурси в Інтернеті, література	Права та обов'язки здобувачів під час проведення навчального заняття	Перелік необхідних завдань, які мають виконати здобувачі на занятті	Бал (оцінки)	Примітки
Т.1. Поняття і сутність лідерства. Поведінкові та ситуаційні теорії лідерства. (2 год.) План: 1. Поняття лідерства та керівництва в психології. 2. Відмінності між лідером та керівником. 3. Спільні риси лідера та керівника. 4. Основні психологічні концепції лідерства.	Лекція	Ноутбук проектор	https://mon.gov.ua/ua https://www.nai.kiev.ua/ http://www.nbu.gov.ua/ http://nplu.org/	Отримання якісних освітніх послуг; справедливе та об'єктивне оцінювання; виконувати вимоги освітньої програми.	Засвоїти теоретичний матеріал		
Т.1. Поняття і сутність лідерства. Поведінкові та ситуаційні теорії лідерства. (2 год.) План: 1. Поняття лідерства та керівництва в психології. 2. Відмінності між лідером та керівником. 3. Спільні риси лідера та керівника. 4. Основні психологічні концепції лідерства. 5. Теорія рис особистості лідера; ситуаційна теорія лідерства; синтетична теорія лідерства. 6. Визначення професійно-важливих якостей керівника. 7. Типологія лідерства.	Семінар		https://www.nai.kiev.ua/ http://www.nbu.gov.ua/ http://nplu.org/	Поважати гідність, права, свободи та законні інтереси учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм тощо.	Відтворити навчальний матеріал у межах плану; змодельовати ситуації використання одержаних знань у практичній діяльності психолога.	Від 2 до 5.	
Т.1. Поняття і сутність лідерства. Поведінкові та ситуаційні теорії лідерства. (1 год.) План: 1. Створення порівняльних таблиць щодо визначених характеристик лідерства. 2. Підготовка обґрунтувань необхідності розробки системи відновлення лідерів організації. 3. Підготовка та проведення дискусії на обрану тематику.	Практ. заняття	Ноутбук, проектор	https://www.nai.kiev.ua/ http://www.nbu.gov.ua/ http://nplu.org/	Отримання якісних освітніх послуг; поважати гідність, права, свободи та законні інтереси учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм тощо.	Опрацювання тестологічної методики діагностики професійно-важливих якостей особистості керівника організації. Аналіз фабульних завдань щодо психологічних особливостей лідерства в організації.		

Т.2. Розвиток лідерського потенціалу працівників поліції. (2 год.) План: 1. Методи виявлення лідерського потенціалу. 2. Здатність до лідерства на особистому, груповому та організаційному рівнях. 3. Асертивна поведінка як характеристика сучасного лідера. 4. Технології формування та розвитку лідерських якостей працівників поліції.	Лекція		https://www.nai.au.kiev.ua/ http://www.nbu.gov.ua/ http://nplu.org/	Справедливе та об'єктивне оцінювання; виконання вимог освітньої програми.	Засвоїти теоретичний матеріал		
Т.2. Розвиток лідерського потенціалу працівників поліції. (2 год.) План: 1. Характеристика методів вивчення життєвого шляху, рушійних сил і умов розвитку особистості лідерів організації. 2. Характеристика методів вивчення самодетермінації, саморозвитку, самоактуалізації лідера. 3. Лонгітюдний професійний відбір лідерів організації. 4. Психологічний підхід до професійної підготовки керівників поліції. 5. Психологічні основи адаптації молодих працівників поліції: узагальнення передового вітчизняного та зарубіжного досвіду. 6. Управлінське психологічне консультування керівників поліції: цілі і завдання, їх обґрунтування.	Семінар	Ноутбук проектор	https://www.nai.au.kiev.ua/ http://www.nbu.gov.ua/ http://nplu.org/	Поважати гідність, права, свободи та законні інтереси учасників освітнього процесу, дотримуватися вимог освітньої програми тощо.	Відтворити навчальний матеріал у межах плану; змодельовати ситуації використання одержаних знань у практичній діяльності психолога.		
Т.2. Розвиток лідерського потенціалу працівників поліції. (1 год.) План: 1. Психологічна діагностика лідерських якостей працівників поліції, стилів керівництва. 2. Проведення міні-тренінгу з розвитку лідерських якостей працівників поліції.	Практ. заняття		https://www.nai.au.kiev.ua/ http://www.nbu.gov.ua/ http://nplu.org/	Отримання якісних освітніх послуг; поважати гідність, права, свободи та законні інтереси учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм тощо.	Опрацювання тестологічної методики діагностики професійно-важливих якостей особистості лідера. Виконання фабульних завдань щодо психологічного супроводження становлення лідера в поліції.	Від 2 до 5.	

11. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни		<i>участь в роботі впродовж занять, у тому числі опрацювання завдань самостійної підготовки / залік – 60/40</i>	
Вимоги до письмової роботи (за умови наявності)		<i>не передбачається</i>	
Семінарські заняття		<i>під час семінарських занять здобувачів відбувається опрацювання навчальних питань у межах плану, а також вивчення окремих розділів дисципліни під керівництвом викладача.</i>	
Умови допуску до підсумкового контролю		<i>за умови засвоєння визначеного науково-педагогічним працівником обсягу навчального матеріалу, виконання поточних практичних завдань.</i>	
Аудиторна робота (поточне накопичення балів)	Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів	
	Залік		
Мах 60%	Мах 40%	Мах 100%	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

Основні інформаційні джерела

1. Вірна Ж. П. Особистісна вимогливість професіонала: теорія, практика, методи вивчення: монографія. / Ж. П. Вірна, А. Б. Мудрик; Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк: Вежа-Друк, 2014. 255 с.
2. Виноградський М. Д., Виноградська А. М., Шканова О. М. Менеджмент в організації: Навч. посібник. для студ. екон. спец. вузів. Київ: «Кондор», 2002. 105 с.
3. Кравченко І. С. Основи управління в Національній поліції : навч. посіб. / І. С. Кравченко. Дніпро: Видавець Біла К. О. 2020. 212 с.
4. Лідерство та команда в публічному управлінні : конспект лекцій / укладачі: К. В. Таранюк, Я. В. Кобушко. Суми: Сумський державний університет, 2020. 175 с.

5. Лідерство та комунікації в організації: навчальний посібник / упорядники: Н. Я. Михаліцька, М. Р. Яцик. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2024. 512 с.
6. Нестуля О.О., Нестуля С.І., Карманенко В.В. Основи лідерства. Тренінг лідерських якостей та практичних навичок менеджера: навч. посіб. Київ: Знання, 2013. 287 с.
7. Основи соціально-психологічного тренінгу: науково-практичні рекомендації / за заг. ред. Л. І. Казміренко. Івано-Франківськ: Симфонія-форте, 2011. 136 с.
8. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: Посібник / Л. Е. Орбан-Лембрик. Київ: Академвидав, 2003. 448 с.
9. Управління командою: 5 завдань і інструментів лідера: метод. посіб; за заг. ред. Є. Р. Чернишової / О. І. Бондарчук, О. А. Філь, В. В. Ковальчук, Л. В. Жабенко; Ун-т менеджменту освіти НАПН України. Київ, 2015. 116 с.
10. Управлінське лідерство : виклики сьогодення : колективна монографія ; за заг. ред. В. В. Толкованова. Хмельницький : ПП Мельник А. А., 2013. 600 с.

Ресурси:

1. <http://gidonline.in/film/1-bolshoj/>
2. https://www.youtube.com/watch?v=0GTM_n-PQcc – документальне відео «Психологія брехні. Мова жестів».
3. <https://www.youtube.com/watch?v=nhgmMaFSPsc> – документальне відео «Я та інші» (2010 р.)

Технічне та програмне забезпечення/обладнання. Пакет програмних продуктів Microsoft Office; мультимедійний проєктор, комп'ютер, інтерактивні дошки. Проведення занять з використанням мультимедійної установки, що надає ілюстративності під час висвітлення окремих прикладних аспектів психолого-педагогічного супроводження процесу управління персоналом.

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання. Дисципліна сформована та викладається відповідно до вимог Положення про академічну доброчесність у Національній академії внутрішніх справ, яке було розроблено на основі українського та світового досвіду етичної нормотворчості. Даний документ затверджений Вченою радою Національної академії внутрішніх справ (протокол № 5 від 27.03.2018) та введений в дію наказом ректора Академії (наказ № 422 від 30.03.2018). Згідно його положень члени наукової спільноти у своїй діяльності керуються нормами та правилами етичної поведінки та професійного спілкування, зважають на принципи та умови дотримання академічної доброчесності.

Оцінювання результатів навчання

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<i>участь в роботі впродовж занять, у тому числі опрацювання завдань самостійної підготовки / залік – 60/40</i>
Вимоги до письмової роботи (за умови наявності)	<i>не передбачається</i>

Семінарські заняття		під час семінарських занять здобувачів відбувається опрацювання навчальних питань у межах плану, а також вивчення окремих розділів дисципліни під керівництвом викладача.
Умови допуску до підсумкового контролю		за умови засвоєння визначеного науково-педагогічним працівником обсягу навчального матеріалу, виконання поточних завдань.
Аудиторна робота (поточне накопичення балів)	Підсумковий контроль	Підсумкова кількість балів
	Залік	
Max 60%	Max 40%	Max 100%

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
85-89	добре	B	вище середнього рівня
75-84		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
35-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
1-34		F	необхідне повторне вивчення курсу

Силабус схвалено на засіданні кафедри юридичної психології Національної академії внутрішніх справ 03 липня 2025 року, протокол № 19

Завідувач кафедри

Іван ОХРИМЕНКО

Підпис авторів силабусу:

Іван ОХРИМЕНКО

Тетяна СНЯТКОВА